

BETON

KULTURNO PROPAGANDNI KOMPLET BR. 96, GOD. IV, BEOGRAD, UTORAK, 18. MAJ 2010.

Redakcija: Miloš Živanović, Saša Ilić, Tomislav Marković, Saša Čirić; Font Mechanical: Marko Milanković; E-mail: beton@danas.rs, redakcija@elektrobeton.net; www.elektrobeton.net; Sledeći broj izlazi 1. juna

MIXER

Piše: Milica Jovanović

MOJ OBRAČUN S NJIMA

Naučni patriotizam i lingvistika

S vremena na vreme, kad požele da učine još ponešto za opšte dobro a da ih raja upamti po mudrom slovu, na udaru srpskih totalitarijanaca nađe se pridev „srbijanski/srbijanska“. Pišu vatrene kolumne, demantije i pisma uredništvu, evocirajući uspomene na tek krunisanog kralja Milana, kome 1882. stiže nota iz Beča sa prvim u dugom nizu evropejskih ataka na čistotu srpskog jezika, i svega ostalog srpskog a čistog. Tu Habzburzi zahtevaju da kralj „ne može biti srpski, već srbijanski“ – dakle, da svoj kraljevski pridev utemelji na teritorijalnoj a ne etničkoj odrednici – budući da njegova mala kraljevina nema jurisdikciju nad Srbima izvan Srbije. Podli germanski napad traje do dana današnjeg, baš kao i ljuta odbrana šarenog patriotskog bloka, objedinjenog u mitskoj svesti da je jezik tek sredstvo kojim se organska zajednica *samoobdelava*, te da već sama pripadnost etnosu podrazumeva poznavanje onog *pravog*, *tačnog* jezika. Postavka je, kao i uvek, neobično jasna: *sa one strane su njihovi*, politička (to jest veštačka, dakle uvek već nasilna) intervencija, *sa ove naši*, odbrana prirodnog poretka stvari. Strategije su, međutim, raznovrsne, ali se sve zasnivaju na istoj tvrdnji – da reči Srbijanac/srbijanski *ne postoje* u srpskom jeziku, to jest, onom pravom, autentičnom jeziku, koji poznaju samo pravi Srbi i patrioti.

Lingvistima volonterima nekako se učini da je kucnuo poslednji čas za nacionalnu emancipaciju; trube na ustanak po tiražnim narodnim glasilima, crtaju mape neprijateljskih frontova ka Bosforu i Vijeni, postrojavaju jedinice, isleđuju narodne neprijatelje i denunciraju sumnjivce, a od kusura iz državne apanaže viču turu za celu kafanu. Kasnije pričaju da su se samo uzgred razonodili, od dosade i viška vremena, no ih odaje izdajnička skrama sasušene pene u uglu usana.

OSMA (I PO) OFANZIVA

Poslednju ofanzivu za jezik časni i čistotu zlatnu – svega 128 godina od sticanja dozvole za osnivanje nacionalne države namenjene Srbima koji govore taj mitski čistosrpski – započeo je starmali lider nove patriotske ćelije „Proza na putu (P-70)“, Marko Krstić, inače miljenik jednog uglednog beogradskog profesora *srpske* književnosti, u emotivnoj pometnji zbog javne upotrebe sintagmi „srbijanska kultura“ i „srbijanska književna scena“. Štafetu mladosti preuzeo je potom daleko tiražniji saborac i miljenik daleko važnijih uglednika, Vladimir Kecmanović, prinoseći je na oltar nacije u više epizoda. Nacija je zauzvrat slegla ramenima, ali su bar saborci dobili značke za zalaganje tamo gde treba. Upozorili su na „opasne posledice“ upotrebe prideva *srbijanski*, definisali stvarne političke

motive onih koji sramni pridev koriste i potvrdili svoju prirodno-srpsku čistotu – galamom prikivajući, kako to i inače biva sa dobro plaćenim državnim patriotama, svoju čestitu nepismenost. Da su makar u *Google* ukucali sporni termin, da su makar čitali knjige sa spiska lektire za više razrede osnovne škole, ali avaj, pokazaće se, nisu čitali čak ni knjige sopstvenih kamarada.

„Šta ćemo ako se sutra u nekom rečniku, enciklopediji ili nečemu sličnom pojavi srbijanska literatura umesto srpske ili srbijanski pisac umesto srpskog!?!“, zavapio je mladi lider, trubeći na uzbunu. Zaista, šta ćemo!? Hoćemo li ostati, ne daj bože, bez Kosova? Razbiti jedinstvo na koje nas poziva predsednik Tadić? Podstaći otcepljenje Vojvodine i Sandžaka?

U nekim se rečnicima, za boga miloga, ktetik „srbijanski“ već našao! Recimo u *Rječniku* Vuka Stefanovića Serbijanca (1818) i nizu drugih koji se na njega naslanjaju – Broz i Iveković, *Rječnik JAZU*, Elezović, *Rečnik Matice srpske*. Čak i jezički autoriteti SANU redom potvrđuju da ktetik „srbijanski“ *postoji* u srpskom jeziku, analiziraju različita semantička značenja razvijena iz dubleta srpski/srbijanski, navodeći primere iz literature. „Umešto prideva srpski može se, kaže dr Fekete, upotrebiti i pridev srbijanski. Prvi ima šire značenje i nacionalnu konotaciju, dok se u drugom slučaju radi o teritorijalnom određenju pa se pri-

MIXER

Milica Jovanović: Moj obračun s njima

CEMENT

Saša Čirić: Iz poznatog u očekivano

ŠTRAFTA

Dušan Pržulj: O Boemskom sindikatu

VREME SMRTI I RAZONODE

Predrag Lucić: Izljubljeni u prevodu

Nika Dušanov: Veliko nasukavanje u Srpskoj akademiji jauka i gumenosti

BULEVAR ZVEZDA

ŠOTRA, Zdravko

BLOK BR. V

Lazar Bodroža: Avanture zeca Milorada (2)

dev srbijanski vezuje za Srbiju. Kao što svi Srbi nisu Srbijanci tako ni svi Srbijanci (građani Srbije) nisu Srbi, objašnjava naš poznati lingvista“ (Politika, 16. 9. 2003). Egon Fekete je, uostalom, ovoj temi posvetio čitav jedan članak („Semantičke razlike i upotrebne vrednosti prideva srpski i srbijanski“, *Naš jezik* XIII/5, str. 199–209, 1978) u kom objašnjava opseg i sadržaj oba prideva, uz brojne primere iz literature i ispise odrednica iz rečnika. Na jednom mestu čak navodi: „srbijanski pisac“, „srbijanska knjiga“. „Hm...“, što bi rekao profesorov neuki miljenik.

ŠTA BI REKO RADIČEVIĆ BRANKO

Pseudolingvistički argumenti podmlatka patriotskog bloka u srbijanskoj književnosti i njihovih sledbenika – ali i prethodnika iz ranijih jezičkih bitaka po tiražnoj narodnoj štampi – možda su intonirani emotivno, ali u sebi nose sasvim jasan ideološki sadržaj. Jedna od najčešćih teza glasi da pridev „srbijanski“ ima značenje koje je nesumnjivo pežorativno, ni-podaštavajuće. Ovaj kompleks niže vrednosti takođe je nasleđen iz turbulentnog 19. veka, u vreme obostranog *civilizacijskog šoka* pri susretu Srba iz Vojvodine i Srba iz Srbije u tešnjama ka zajedničkoj državi, a koji je, čini se, uglavnom zatomljen u 20. veku, posebno u drugoj, socijalističkoj Jugoslaviji, ne samo usled migracija već i zahvaljujući relativno ujednačenoj modernizaciji gradova i tzv. provincije. Nacionalističko besnilo, koje je Srbiju obuzelo poslednjih decenija prošlog veka, vratilo je ovaj resantiman u javni opticaj. Štampa miloševićevske i postjugoslovenske Srbije prepuna je primera u kojima najčešće izbeglice iz Bosne i sa Kosova, odnosno njihovi zastupnici i „branitelji“ u Beogradu, u terminima Srbijanac/srbijanski prepoznaju izraz kulturološke distance i nedopustive „podele u srpskom narodu“. Motivacija za pothranjivanje takvih emocija u javnosti istovrsna je onoj tobožnjoj uvređenosti zbog „mešanja Beča u srpski jezik“, kojom je prikrivena frustracija granicom izvan koje prestaje politička moć. Iz objavljenih tekstova se izvesno može videti da autori **Betona** i *e-novina*, koji su se našli na meti ove poslednje antipridevske ofanzive,

Foto: Jasna Dimitrijević

Srbijanski risajkl

termin „srbijski“ po pravilu koriste kao neutralnu, političko-geografsku odrednicu.

Sledeći emotivni zahvat iz arsenala borilačkih veština patriota je arogantno ismevanje, uglavnom arogantnije što je *ismevač* neobrazovaniji ili slabije informisan. Gotovo da nema kolumne/pisma čitalaca na ovu temu iz protekle dve decenije, u kojima se nepostojanje/pogrešnost/besmislenost prideva „srbijski“ ne dokazuje pokušajima dovrtljivih jezičkih vratolomija sa toponimima i iz njih izvedenih kletika – na srpskom, naravno. Ne Italija/italijanski, Belgija/belgijanski – već Rusija/rusijanski, Slovenija/Slovenijanci... sve do dvostrukog salta, Nemcijanci, Francuzijanci i sl. Zamišljajući valjda da publika već briše suze od smeha, ponekom veselom *ismevaču* se, u blaženom neznanju, učini da je izmislio urnebesnu stvar, Hrvaćanin/hrvaćanski, na opštu radost auditorijuma koji, kao ni autor, u osnovnoj školi nije čitao Branka Radičevića, u čije su se kolo uhvatili braća Srbijanac i Hrvaćan, *ne od lane*. („*Hrvaćanin* - Vuk upotrebljava dosta često ovu riječ, ali ne posve u istom značenju u kojem i Hrvat, nego u užem smislu: čovjek iz Hrvatske (usporedi Srbijanac)“ *Rj JAZU*).

U osnovi javnog ismevanja i obesmišljavanja kritikovane pozicije stoji takođe jasan politički motiv, što uostalom autori **Betona** i *e-novina* dobro znaju i često koriste. Nevolja je kada se to radi sa mesta moći, sa podrškom u državnim *strukturama*, a posebno kad im je „politička satira“ izvedena na sopstvenoj gluposti i pukom neobrazovanju – o humoru u stilu „kursadžija“, češljajućih baba i sličnih tiražnih budalaština savremene *srbijatrije* ne vredi ni govoriti. Sličan javni podvig zimus je izveo Nebojša Krstić, savetnik predsednika Srbije, koji se u svom blogu arogantno osvrnuo na osmomartovski koncert Vlade Divljana, nezavisnog muzičara u tragovima prisutnog na ovdašnjoj sceni. No, Srbija je odavno navikla da se smeje i aplaudira dok se bahati moćnik izživljava nad marginalcima. „Hm!“

P70: ESTETIKA ČOBANOVE ZABITI

Zanimljivo je, međutim, da i u ovom, inače monolitnom nacionalističkom horu ima *varijeteta*. Tako će istoričar Radoš Ljušić, bivši visoki funkcioner Koštuničine DSS – poznat po čestim šovinističkim ispadima, kao i po uzgajanju miljeničkih studentskih grupa na Filozofskom fakultetu (Obraz, Sv. Justin Filozof) – u feljtonu o Dimitriju Davidoviću zabeležiti: „Kada su sredinom jeseni 1813. godine, posle pada ustaničke Srbije, u Beč počeli da pri-

stižu srbijanski čobani...“ (Politika, 24. 6. 2006). U svom debitantskom romanu, Dejan Deksa Stojiljković, inače član P-70, piše: „Na kraju krajeva, bolje je biti ovde, u srbijanskoj zabiti, na straži u železničkom depou...“ (*Konstantinovo raskršće*, str. 1). Ipak, čobani i zabit (provincija, taj mračni predmet mržnje svakog srbijanskog skorojevića) svakako nemaju istu težinu kao Pi-sci, koji mogu biti samo srpski.

Na kraju, pošto je utvrđeno da je pridev „srbijanski“ uvredljiv, a nadasve nepostojeći, eto baš kao što ne postoji pridev „englezijanski“, finale antipridevskog argumenta igra na ideološku nevinost. Mada uverljiva koliko i duhovitost iz prethodnog koraka, ova finta je poslednjih godina sve popularnija. Sve češće se ozbiljna kritika – književna, filmska, pozorišna – odbacuje kao nasilna „politizacija“ umetnosti, dok smerni akteri nevino trepću objašnjavajući svoje *čisto* umetničko nadahnuće. Recimo u „književnim“ opisima *Šiptara*, glasnog Sarajeva pod opsadom ili prebrojavanju cveća dok patron ministra Dačića batina studente po ulicama. Oslanjajući se na činjenicu da su u Srbiji samo marginalci zainteresovani za savremenu teoriju (začetu, doduše, bar deceniju pre kamarada iz P-70), a da je po srbijanskim filološkim katedrama uglavnom još uvek na snazi 19-vekovno tumačenje teksta, proglašeno za jedini objektivno ispravan način čitanja, *politoborci* tvrde ne samo da se iz njihovog teksta ne može iščitati ideološki kontekst i politička posledica već i da je svako takvo pitanje zlonamerno i pogrešno – te da na umu ima borbu za moć, a ne za tekst.

Na tom fonu artikulisana je i *bezazlenost* ponude da se pridev „srpski“ prihvati kao neutralan, nezvan za etnicitet, neopтереćen nacionalističkim ludilom koje je svoj dubok trag ostavilo u jeziku. I površan uvid u javni govor demantovaće naivnost ovakvog predloga. „A to što svih ovih dana u srpskim (i 'srpskim') medijima, ili, bolje reći, u

medijima koji izlaze u Srbiji, centralno pitanje nije to da li nam je ova deklaracija uopšte trebala...“, piše Đorđe Vukadinović, kriptofašistički analitičar (Nova srpska politička misao), u svojoj kolumni „Nametanje genocida“ (Politika, 29. 3. 2010). Očigledno je da Vukadinović koristi pridev *srpski* lišavajući ga svake nijanse koja bi u značenju kletika mogla sačuvati trag neutralnosti – on referiše na etnicitet, odnosno uređivačku usklađenost medija sa političkim interesima srpskog naroda (što je mera patriotizma), posebno stoga što će dostojnost da ponesu ovaj pridev poreći onim medijima koji odstupaju od njegovih shvatanja nacionalnih interesa. Onim građanima Srbije koje Koštuničin i Tadićev ustav definiše zbirnom imenicom „ostali“ – a među koje se, u tekućoj dnevno-političkoj praksi, ubrajaju i oni koji jesu etnički Srbi, ali ih njihovi politički stavovi lišavaju dostojanstva pripadnosti organskoj zajednici – preostaje pridev „srbijanski“. Restrikcije značenja u jeziku su, nažalost, uveli glupi, neobrazovani, nošeni strastima a ne razumom, bahati a moćni. Pobjeda je uvek na njihovoj strani, jer iz same odgovornosti prema jeziku neće biti moguće ignorisati te restrikcije. Dugoročno, možda – ako bude Srba i Srbije – jezik će na kraju ipak biti na dobitku. Elfride Jelinek je na takvom pristupu jeziku ispisala vanredno dobar tekst. Šteta što je njen *čitalački klub* u Srbiji marginalan ■

CEMENT

Piše: Saša Ćirić

IZ POZNATOG U OČEKIVANO

Bekim Sejranović: *Nigdje, niotkuda* (Profil, 2008)

Dva su razloga zašto se skoro posle dve godine od objavljivanja bavim romanom Bekima Sejranovića (Brčko, 1972.), *Nigdje, niotkuda*. Prvi leži u činjenici da je ovaj roman prošle godine dobio najznačajniju regionalnu (post-yu) nagradu za prozu, „Meša Selimović“ u Tuzli. Drugi je nedostupnost ove knjige u Beogradu, budući da Profil u beogradskim knjižarama ne forsira knjige savremenih autora iz regiona. Pretpostavljam da je to stoga što „srpska“ cena teško može da se približi „izvornoj“ – koja je odštampana na korici knjige (neustrašivo začikavanje inflacije) – a da pritom bude isplativa.

Sejranović se svojim romanom upisuje na dugu listu romanesknog mejn strima, koju predvođe Andrić i upravo Meša Selimović, kojom u naše vreme suvereno vlada Miljenko Jergović. Čudno ili ne, pored toga što su i poreklom i tematskim krugovima svoje proze vezani za bosanski kontekst, autori sa ove liste preferiraju epsku voluminoznost pripovedanja, istorijske preseke i paralele, poetiku ispovednog razotkrivanja i/ili psihološkog realizma i jedan razboko-ren, zavodljiv ali i arhaičan stil sklon gnomskim iskazima, stil koji je postao kanonski. Tako Sejranovićevu rečenicu: „Od lažne snage i silnog zanosa, kakav samo šljiva pruža, čoveku se napinju prsa i šire zjenice“ (63), možemo podmetnuti kao trik pitanje u nekom testu „Prepoznajte nobelovca“. Ovakav stil dominira u delovima romana gde narator opisuje sudbine svojih predaka, dede Kasima ili, posebno, deda-strica Alije. Zanimljivo je to što se andrićevska stilska paradigma, izvorno podešena da dočara socijalnu, političku i porodičnu panoramu minulih epoha, uglavnom bosanskih kasaba, optimalno uklapa u dočaravanje epohe posle Drugog svetskog rata, pa otomanski teferić i socijalistički piknik na jedan bizaran način postaju jedan isti kuturno-istorijski fenomen. Sejranovićev stil ne sadrži nikakav parodijski odmak niti sugerise korišćenje post-modernog pastiša. Time se potvrđuje i na stilsko-pripovednoj ravni da „prošlost dugo traje“.

Bekim Sejranović u svom romanu ukršta istorijsko vreme druge polovine 20. veka sa savremenim dobom koje počinje 90-im, ustrojavajući svoj roman kao porodičnu sagu, roman o odrastanju i kao narativ o emigraciji i posledicama rata. Takav koncept je donekle pretenciozan i ima konvencionalan ishod. Mesto razlike je figura naratora. Narator je primer negativnog junaka, sklonog laganju i izmišljanju. Sklonost ka laganju redundantno je poistovećena sa veštinom umetničkog pripovedanja. Isprva u funkciji opravdavanja rdave sklonosti ili neispunjene obaveze, laž postaje stvaralački princip i važna crta autobiografskog portreta. Istina je samo lepo sročena laž, laž u koju ve-

ruješ, laž zbog koje živiš i zbog koje umireš, poentiraće narator, izjednačavajući na drugom mestu laž sa dobrom pričom jer im je zajednička umešnost u izmišljanju detalja.

Ipak, tekst Sejranovićevog pripovedanja odoleo je poetičkom izazovu da bude zasnovan kao ispovest varalice, a samim tim da naratorovi iskazi budu podvrgnuti igri epistemološke problematizacije. Upravo suprotno, tekst naracije mesto je objave naratorove iskrenosti koja ne dovodi samu sebe u pitanje. Narator poneku porodičnu sagu ostavlja dvosmislenom ili nedovršenom jer su izvori informacija presahli ili problematični, ali, kada predočava lično iskustvo, ono nije deformisano. „Laž zbog koje živiš i zbog koje umireš“ jeste ljubav, ljubav kao željeni cilj naratora i stanje koje se ne može postići, o čemu svedoče naratorovi neuspešni emocionalno-erotski kontakti. Kao dete razvedenih roditelja, neuklopljen u miljee koje menja tokom odrastanja, sa buntovnom klicom u sebi i relaksiranim pristupom moralu, „osuđen“ je na izbor partnerki i prijatelja srodnog socijalno konfliktnog i kriminogenog profila. Otuda mu ne smeta da ima aferu sa udatom Norvežankom

ili da oseti bliskost i oženi se ženom koju je otac seksualno zlostavljao u detinjstvu, koju će prevariti sa svojim studentkinjama. Roman ne patetiše niti poentira; kao da koketira sa autobiografijom i nepotrebno poseže za genealoškim i epohalnim reminiscencijama. Pripovedanje je najupečatljivije kad predočava obeskorenjeno tumačenje naratora po urbanim punktovima Brčkog, Rijeke, Osla, norveškog otoka S., Zagreba. Periferni likovi privremenih saputnika i družbenica, poput bivših drugova, trenutnih kolega, izbeglica ili partnerki, nose u sebi notu efektne bizarnosti, ali su pripovedno uglavnom neiskorišćeni. Kompozicija romana *Nigdje, niotkuda* njegov je najveći problem. Linearnost je rasuta i bespovratno ukinuta, a čini se da bi baš ona roman opskrbila preko potrebnim vezivnim cementom. Roman je proizvoljno disperzivan i iritantno se vraća na one vremenske tačke sa kojih je pripovedanje više puta počinjalo i nastavljalo se. Tako je naracija postala shufle-karusel: otežava praćenje ne dono-

seći nikakav nov kvalitet. Poglavlja su izdvojena na naslovljene fragmente među kojima ima efektnih delova, što me navodi na zaključak da bi ovaj roman bio bolji kao novelistički ciklus. Roman *Nigdje, niotkuda* ispao je od svega pomalo: generacijski tablo, privatni putopis, izbegličke crtice, zbirka rodoslovnih portreta; deda-štrik Alija kao enigmatično mesto pripovednog sećanja, priča o ponovljenim odlascima i o nemogućnosti povratka, praznina koja se ničim ne može zavarati ni ispuniti, ljubav kao iluzorni podstrek za oštećene i labilne pojedince... Previše narativnih matrica bez ujedinjujuće razvojne perspektive i previše mehaničkih spojeva u epizodnom nizanju fabule. Biće da je i žiri za Selimovićevu nagradu (Filip David, Mirko Kovač, Irfan Horozović, Julijana Matanović i slavista iz Čikaga Endrju Baruh Vahtel) ostao tronut količinom predočene nesreće u Sejranovićevom romanu ili njegovom andrićevskom paradigmom. Iako bi bila greška tvrditi da je ovaj roman promašaj, *Nigdje, niotkuda* ipak ide u red osrednjih ostvarenja savremene post-yu književnosti ■

ŠTRAFTA

Piše: Dušan Pržulj

O BOEMSKOM SINDIKATU

U trenutku dok ispisujem ovaj tekst FB grupa *Boemski sindikat* broji 1627 članova, simpatizera i podržavalaca nečega što smo mislili da je odavno bačeno u ropotarnicu i svetske istorije ali i istorije Beograda. U pitanju je jedno prevrednovanje ne samo pojma boem i njegove istorije već i sindikalnog rada i shvatanja sindikalne borbe. Prva sindikalna praksa je *bojkot*, kako se tako navodi - klubova, brendova, promotera, sponzora, buking agenata, DJ-eva; zatim *štrajk*, gde se objašnjava kako su „zabavljanje i afirmativna komunikacija najsubverzivniji oblici štrajka i sindikalne borbe u Beogradu“; *lock out* - odbijanje da se napusti klub, sve do ispunjenja zahteva; *lobiranje*; *edukacija* - kultuno-politička; *kućne žurke* - za odabrane. I na samom kraju stoji da DJ-evi i klubovi ne postoje bez njih, publike. Odmah odatle možemo se uputiti na njihov blog boemskisindikati.blogspot.com, na kome su ne slučajno okačeni tekstovi Tristana Care *Dadaizam* i *Manifest dekadentne akcije*, Manifest Luthera Blissetta, kratak svrt na Zenit, kao i 15 teza o savremenoj umetnosti Alana Badijua. Oni su dakle prva organizovana samosvest srbijanske klupske scene i prva značajnija kritika celokupnih klabinig dešavanja od početka devedesetih. Jedna vrsta istraživanja odgovornosti za elektronski muzički ukus generacija koje su tu vrstu muzike slušale tokom devedesetih, pa i dvehiljaditih. Posebno instruktivan tekst, koji nas iz prve ruke može uvesti u skrivenu stranu izgradnje srbijanske klupske scene jeste DJ-intervju koji su zajedno napravili Gordan Paunović, sound artist, novinar i doajen beogradske klupske scene i Vlada Janjić, veteran bg klabiniga, naporedo postavljajući jedan drugome pitanja. Intervju nosi naslov *Krv,suze,znoj i amfetamini*. Informativan je iz više uglova, jer nam otkriva ne samo ključne aktere i graditelje scene, već i kontekst društva i kulturne istorije. Ovaj neobični poduhvat beogradske urbane scene podsetio me je na moje prvo elektronsko iskustvo u novosadskom klubu Contrast, koji je zaista u to vreme bio avangardni ambijent iz koga će izaći neki od vodećih aktera klabiniga u Srbiji. Ono što je tada krasilo taj klub bio je upravo taj plemenski *vibe*, minimalizam i po pitanju prostora i po pitanju same publike koja je dolazila da sluša house iskovan na licu mesta, dok su se smenjivali mladi DJ-evi iza čijih su leđa stajale stotine uredno posloženih ploča koje su nabacivali, obično završavajući svoje setove sa nekom pesmom Faithless-a ili Prodigy-a. U Contrastu radala se zaista jedna drugačija muzička kultura, nešto što će tek doći u svom punom obliku, ali se nikada ne može zaboraviti avangardnost tog prostora i posvećenički izrazi li-

ca DJ-eva koji su tek stasavali za veće i probranije muzičke ukuse pred kojima će se predstaviti. Uvek sam nekako bacao odgovornost za muzički ukus savremene Srbije na miševićevsku kultur-političku grupaciju koja je sa svim svesno promovisala i uzdizala trubo folk i sve moguće metamorfoze tog muzičkog ogledala devedestih. Nikada nisam slutio da su odgovorni i oni drugi, oni koji su itekako mogli i umeli da koriste ekstremnu zatvorenost srbijanskog kulturnog prostora i promovišu svoje konstrukcije šta je to aktuelna svetska elektronska ili metal, punk, rock and roll scena. Uvek postoje ti kerberi koji umeju da profitiraju na našem muzičkom neobrazovanju i neobaveštenosti. Postojali su dakle pioniri posvećeni i požrtvovani koji nisu padali na keš već su imali jedan vizionarski pogled na muzički prostor i na uši koje su se rađale, dovoljno mlade da se deformišu svakakvim muzičkim smećem. Intervju sa Paunovićem nas vraća u istoriju ali nas provocira da identifikujemo današnje aktere muzičkog establišmenta u Srbiji, moćne pojedince koji imaju dovoljno znanja i lukavstva da i danas iskoriste naivne uši, bez obzira što je Srbija otvorila sve svoje granice. Muzičko more je nepregledno i roniti po tom moru i izvući ono najbolje je jedna ogromna odgovornost, baš kao i jednog izdavača koji će iz miliona naslova koji su se u međuvremenu pojavili izvući baš taj i njime osvežiti fond knjiga. Iako nekome može da izgleda da je ovo jedan egzotični skup ljudi koji se bave jednim uzaludnim poslom, u pitanju je ipak jedna od možda najbitnijih kulturnih pojava u novijoj urbanoj kulturi Beograda. Pronašli su ključnu reč, postavili ciljeve koji su dovoljno izazovni ali i zabavni i sada samo treba da krenu u prvu razgradnju Beogradske klabinig scene. Poželimo im srećan *lock out* i srećan štrajk, štrajk koji ni Beograd, ali ni nijedan sindikat u Srbiji još nije doživeo. ■

13 TEZA O BOEMSKOM SINDIKATU

1. Boemski sindikat je politika nove muzikalnosti i muzikalnost nove politike.
2. BS je proces u kojem će se desiti boem prvi put u okviru sindikata.
3. BS je zajednica boema i sindikata, gde je centar boemsko, a sindikat kružnica.
4. Boem je sindikat u kojem će se svakome ko u njemu participira dati odgovor šta je to boem. Beskonačan je broj načina da se postavi pitanje o boemskom i beskonačan je broj načina da se odgovori na njega.
5. Boemsko je dinamika sindikata.
6. Boemski sindikat je prvi sindikat koji je postao boem.
7. Žena je glas boema-sindikata koji kroz nju objavljuje svoju beskonačnu dinamiku.
8. Niko ne zna šta je boem osim sindikata i niko ne postaje boem bez sindikata.
9. Glas nove boemske muzikalnosti jeste ženski.
10. Samo putem boemskog sindikata se može upoznati noć i osloboditi se od danonoćne iluzije.
11. Boemski sindikat je topos na kojem se Beograd i svaki drugi grad pretvara u boema.
12. Žena slavi boemsko i svojim glasom iznosi istinu o boemu.
13. Noć je sindikalna.

BETONJERKA
POLUMESECA

Otkrili smo još jednu masovnu grobnicu. Ostale i dalje skrivamo.

Tomislav Marković

VREME SMRTI I RAZONODE

lirika u toke

Piše: Predrag Lucić

IZLJUBLJENI U PREVODU

(iz noutbuka Džadranke Kousour)

Svak me pita da l' ću Serbu dati
Ono što ja imam da mu giv,
Da Serb ima što i mi Kroati,
Od tih kveščnz ja ne mogu liv.

Da l' Srbima dati ću disketnu
Koja ima jedno usko holou,

Da je Srbi na šta treba metnu,
Pa Hrvate u Evropu folou.

Na disketni hrvatski translejšn
Od napredni Juropijen lou
Koje srpski i hrvatski nejšn
Mora donijet brzo, a ne slou.

Na disketni hrvatski translejšn,
Ja to dala da se pravim frend,
Ali Srbin ima zajebešn,
Jer moj lengdvidž ne zna anderstend.

Srbin lukav, pravi se da shvaća
Svaku našu riječ koju ga ask,
Dokaz da su Serb i Kroat braća,
To Srbinu jedini je task.

Ako Srbin misli da je isto
Naša dupla džezik, on je blajnd,
Taj je Srbin prolupo načisto,
Taj je rili sišo sa svoj majnd.

Ja disketnu Srbinu sam dala
Da sav Jurop misli da sam kul,
Ne da srpska zaključ i budala
Serb i Kroat da su ista ful.

Serb i Kroat ful su diferentna,
Al' nam isti u Evropu gejt,
Dočim Srbu propjeva disketna
Sa hrvatskog na srpski translejt ■

Piše: Nika Dušanov

VELIKO NASUKAVANJE U SRPSKOJ AKADEMIJI JAUKA I GUMENOSTI

Grozni leđa,
Gumeni i grbavi.

Morske krave
Nasukane
Na svoje stomake.

Tužno jauču.
Staklastih očiju.
Pegavih njuški.

Prebačenih mlitavih patrljaka
Preko najbližeg u gomili.

Bespomoćno leže na plaži.
Dok škilje,
Ptičice-sekretari
im čiste parazite.
Da bi ostali sveži i vlažni
Avijacija Crkve ih škropi
Iz vazduha.

Njihovi likovi su na privescima
I u dečijim slikovnicama.

Ako im prideš
Odgrizu ti noge.

Tako postaješ
Počasni
Puzeći
Građanin

Okeanije ■

BULEVAR ZVEZDA

Piše: Redakcija **Betona**

ŠOTRA, ZDRAVKO

ŠOTRA, Zdravko (Stolac, BiH, 13.2.1933), zvezda koja ne tamni. Rođen u Bosni, Drugi svetski rat je sa porodicom proveo na Kosovu, da bi u Beogradu, na državnoj televiziji krajem pedesetih godina prošlog veka započeo svoju rediteljsku karijeru. Najpre je radio adaptacije klasika (Mopasan, Čehov), da bi se potom oprobao i u zabavnom programu *Obraz uz obraz* (1972). Šezdesetih godina je počeo da radi igrane serije i filmove. Njegova prva zapažena serija bila je *Više od igre* (1977), koja je tematizovala događaje u jednoj srpskoj varoši u sumrak Evrope tridesetih godina, raspad stare građanske klase i formiranje komunističkog pokreta otpora. Odmah posle Titove smrti, Šotra je snimio svoju *labudovu pesmu* u vidu televizijske serije *Priče iz majstorske radionice*, koja je zahvaljujući fantastičnom Zoranu Radmiloviću u glavnoj ulozi, ostala antologijsko televizijsko ostvarenje, nesvakidašnji spoj humora i sarkazma, ali i autoironije u prikazivanju jednog društva koje je ubrzano počelo da se raspada. Međutim, Šotra se tokom osamdesetih godina priključio opštoj nacionalističkoj euforiji koja se pored trasiranja novog „srpskog puta“ temeljila i na rekreaciji mitova, pre svega kosovskog u vreme ustoličenja Slobodana Miloševića, kao i na reinterpretaciji zločina nad Srbima iz prošlosti, koja je praćena i iskopavanjem starih jama u Hercegovini, inače Šotrinom zavičaju. Sam Zdravko Šotra o tom vremenu priča kao o prelomnom trenutku u kom je on „slučajno saznao da se u Hercegovini nakon pedeset godina otvaraju jame“. Šotra uzima aktivno učešće u toj operaciji ekshumacije i ponovne sahrane (u Pribilovcima), dok se u njegovoj kinematografiji događa interesantno iskliznuće od urbanog ambijenta ka pastoralnom, od građanske kulture ka vojničkoj, od ironije ka patosu i etnocentrizmu, od umetničke dekonstrukcije društva ka resantimanu. Za taj period, ključna je njegova saradnja sa piscima Jovanom Radulovićem, čije je delo *Braća po materi* ekranizovao 1988, kao i sa Ljuboimirom Simovićem, čiju je dramu *Boj na Kosovu* adaptirao za film, snimljen i prikazan na godišnjicu Kosovske bitke (1989). Devedesetih godina je Šotra krenuo dalje u skladu sa državnim politikom. Snimio je potpuno negledljivu dramu *Dnevnik uvreda* 1993. koja je trebalo da običnom čoveku pod sankcijama ponovo vrati smisao života. Pošto u tome nije uspeo, Šotra se u drugoj polovini devedesetih godina okrenuo nečemu što će od njega napraviti srpskog *Kopolu*/*Šopolu* - lakim komadima. Sasvim na državnom kursu, čije geslo glasi „lepotom protiv grubosti“, „pravom umetnošću protiv politikantstva“, Šotra je do danas uradio čitav niz televizijskih ostvarenja, melodrama i malograđanskih *limunada*. Od 1998. kada je uoči sukoba na Kosovu i NATO udara ekranizovao Vitezovićevo *Lajanje na zvezde*, Šotra se posvetio kreiranju *novog srpskog identiteta*. Pravdajući se da ga zanima samo rad sa „ljudskim materijalom“ ali ne i politika (dok je taj „ljudski materijal“ upravo on sa svojim saputnicima u srpskoj kulturi i politici „samleo“ tokom osamdesetih godina), Šotra se okrenuo dalekoj prošlosti i sentimentu: *Zoni Zamfirovoj*, *Ivkovoj slavi*, opusu MirJam. Pokušavajući da uradi ono što je Momo Kapor činio sa kajmakom i čvarcima, Šotra je otišao još dalje u rekonstrukciji *srpskog identiteta*, proizvodeći jednu lažnu sliku o društvu koje nikada u tom obliku nije ni postojalo ■

